

KLUB

Zaključek sezone SKK

Maja in junija je Slovenski kulturni klub redno nadaljeval s svojo dejavnostjo in skrbel za redne sobotne sestance. V soboto, 9. maja, je o Irski predavala Breda Susič, naslednjo soboto so se klubovci zbrali na Repentabru na srečanju "Mladi za svoje župnije", v soboto, 23. maja, pa je v društvu predaval o slovenski kulturni dediščini dr. Janez Bogataj. Proti koncu šolskega leta je začelo zmanjkovati časa za izvenšolsko delo, saj je bilo treba v šoli marsikaj "popraviti", zato so v klubu zaključili kulturno sezono v soboto, 6. junija, s koncertom kvarteta NOMOS. Za pravi zaključek sezone je sledilo samo še nekaj družabnih srečanj in sestankov za pripravo II. Drage mladih, ki bo septembra na Opčinah.

Kako si želimo

"Dajte, sezidajmo si mesto in stolp z vrhom do neba in si naredimo spomenik!" (1Mz)... Kdo? Mi sami. Komu? Sebi. Kaj? Nekaj enkratnega, super.

Kolikokrat delamo in uresničujemo načrte, ki se nam zdijo lepi, koristni, nujni, sveti. Komu se tako zdijo? Nam. Ne vprašamo se, ali je Kdo Drug s tem zadovoljen. In kadar se o skupnem načrtu pogovarjamo, se zelo navdušimo ali pa tudi tarnamo in se pritožujemo, ker smo preobremenjeni. In pri tem marsikdaj podzavestno Nekoga izključimo. In če bi tisti Nekdo prišel in govoril o svojem načrtu, bi najbrž bulili vanj, se mu posmehovali, ali pa ga pomilovalno pogledali in zagovarjali svoje...

Priznajmo: se ne razumemo. O medsebojni ne-komunikaciji veliko govorimo, doživljamo jo od nekda. Vsi si želimo svet, v katerem bi se vsak počutil sprejetega, uveljavljenega, v katerem bi se vsi čudovito sporazumevali in živeli v miru. Kako? Saj smo na različnih frekvencah. Desna roka ne razume leve, ne pozna je, pravzaprav si ne želi, da bi jo spoznala. In vendar glej, obe roki sta del istega telesa. Si kdaj poskusil z eno roko pobožati, objeti osebo, z drugo pa tolči po njej, jo udariti?...

V Trstu je bilo binkošno benedjenje za mlade Slovence in Italijane. Razumeli smo se. Kako? Nekdo nam je dejal, da smo se razumeli. Nekdo, ki smo ga klicali, kateremu smo se odprli, se prepustili, si ga močno zaželeli. "In so začeli govoriti v drugih jezikih in vsak jih je slišal v svojem jeziku." (Apd)...

Če ne bomo resnično želeli z odprtim srcem spoznati osebo, s katero se srečujemo na sestankih, po cesti, v barih, na univerzi, na delovnem mestu, lahko govorimo o miru in sožitju tako kot doslej. Če ne bomo resnično želeli poslušati drugega z odprtim srcem, lahko govorimo o miru in sožitju kot doslej. Če nas ne bo skrbelo, ali bomo pri srečanju z osebo kaj izgubili, ali se bomo morali sebi, svojim prepričanjem odpovedati, lahko govorimo o miru in sožitju kot doslej. Če bomo superaktivni v svojem življenju na tak način kot doslej, lahko govorimo o miru in sožitju kot doslej. Če bomo zahtevali ali pričakovali od drugih, da bodo delali tako, kot si mi želimo in bomo čakali, da drugi stopijo najprej k nam, lahko govorimo o miru in sožitju tako kot doslej. In če bosta mir in sožitje tako kot doslej, se mi bo to zdelo skoraj normalno...

Giorgina

Slovenski ministri se radi fotografirajo pred plakatом SKK: tokrat slovenski minister za obrambo Janez Janša

RAST, mladinska priloga Mladike. Pripravlja uredniški odbor mladih. Pri tej številki so sodelovali: Giorgina Pisani, Alenka Štoka, Kristina Martelanc, Matjaž Rustja, Breda Susič, Anka Peterlin, Marija Lozej, Marija Štekar, Martina Ozbič, Jelka Razpotnik. Uredila Breda Susič. Novo glavo za Rast je izdelal Štefan Pahor. Tisk Graphart, Trst, julij 1992. – Drevored G. D'Annunzio 27/E, Tel.040/772151

Pogovor z novomašnikom

V eni od prejšnjih števil smo se pogovarjali z Andrejem Pozničem, bogoslovcem, argentinskim Slovincem in bivšim predsednikom študentskega parlamenta. Zaustavili smo se predvsem ob njegovem delu v okviru študentske organizacije; Andrej pa nam je povedal tudi marsikaj zanimivega o svojem življenju v Sloveniji.

Si prišel v Slovenijo z namenom, da bi postal duhovnik?

Ja, prav s tem namenom sem prišel. V Argentini sem začel študirati organizacijo dela na inženirski fakulteti in sem tja hodil 5 semestrov. Napravil pa sem le 3 izpite; čeprav sem hodil na fakulteto, praktično nisem študiral, bil sem tipičen faliran študent.

Verjetno si že tedaj premišljeval, kaj narediti?

No ja, tako je. Če gledam danes na tisto obdobje, je bil to čas odločitve. Tedaj pa je bil to čas faliranega, ki pa se je, mislim, zelo obrestoval.

Kdaj si prišel in kakšna se ti je zdela Slovenija? Kakšen je bil prvi vtis?

Prišel sem pred 6 leti, avgusta. Ko sem šel na pot iz Buenos Airesa, sem imel občutek, da grem v prazno. Poznal sem Evropo le iz zemljepisa, iz pripovedovanj mame ali sorodnikov. Slovenijo sem poznal le toliko, kolikor smo jo obravnavali v šoli. Spominjam se, kako je bilo, ko sem prišel v Frankfurt in videl same nove mercedese, do katerih pa sem ostal ravnodušen, in kako sem se čudil, da se vozimo celo uro po podeželju pa je še vedno toliko gostega prometa in da sonce zahaja na napačni strani. Kmalu pa sem se privadil, tudi ker sta bili tu že moja mama in sestra, vsaka iz drugačnih razlogov in po drugih opravkih, tako da smo se sicer kar redko srečali. Najprej sem prišel v Trst, kjer sem stanoval pri dr. Prešernu in spoznal Marjana Kravosa, Tomaža Simčiča in ostalo njihovo družbo. Sestri in meni so se zelo posvečali, naju peljali po krasu. No, čudoviti dnevi.

Z mamo sva šla v Slovenijo z vlakom iz Trsta. Ko smo prišli v Sežano, sem postal malo napet, občutek sem imel, da tam ni več vse tako prosto. No, vsekakor ne policaj in ne carinik se ni sta obregnila v naju. Od tega prvega prehoda čez mejo mi je torej ostal v

spominu le občutek, da je na oni strani drugače kot sem bil jaz vaju.

V Ljubljani sem se potem srečal s sorodniki, bilo je lepo, ni bilo več tiste ga občutka praznosti.

Ste doma v Argentini veliko govorili o Sloveniji? Je bila to za vas neke vrste obljubljena dežela?

Ne, pri nas ni bilo nobene obljubljene dežele, o tej stvari nismo govorili na tak način. Ukvarjali smo se bolj z našimi dejavnostmi v slovenski skupnosti. Vedeli smo, da je tam Slovenija, ki je pač taka in taka, sanjali pa o njej nismo. Oče je sicer imel 15 let, ko je zapustil Slovenijo, a je že umrl, mama pa je imela komaj 3 leta, ko je odšla in zato ni tako navezana nanjo. Od sorodnikov smo več zvedeli, a vedno z neko oddaljenostjo. Vsaj meni se tako zdi.

Kakšen pa je po tvojem mnenju prvi stik drugih Argentinцев s Slovenijo?

Mislim, da je to danes lažje, več mladih je prišlo v Slovenijo v zadnjem času in tisti, ki imajo tu sorodnike, ki jih crkljajo, jo, mislim, doživijo zelo lepo. Poleg tega pridejo v glavnem poleti.

Morda spoznajo nekoliko nerealno Slovenijo.

Kot vsako deželo, ki jo obiščeš kot gost. Vsekakor mislim, da je standard v Sloveniji neprimerno boljši, mi ne pretiravamo tako v hrani, vajeni smo varčevati na različne načine, čeprav se to potem pri veselju ne pozna.

Bivanje v semenišču te je morda odtrgalo od dogajanja v Sloveniji?

V prvih letih sem sicer dosti hodil na Koroško k sestri in v Trst in tako spo-

znaval tudi tamkajšnje stvarnosti, ko pa sem bil v semenišču, sem bolj živel samo za svoj študij, prvo leto nisem niti gledal televizije, ne bral časopisov. Skušal sem se predvsem sporazumeti s sošolci. Bili so drugačni, ker so rasli v socializmu. Npr. nisem mogel razumeti, ko smo govorili o zgodovini, ki je sedaj javna, takrat pa ne, da so pristajali na vsako mojo trditev, na sklep pa ne, sklep, ki bi moral postaviti pod vprašaj celotno NOB. No, počasi sem jih le razumel, tako so bili pač vzgajani in zaradi značilne upogojenosti hrbtenice določenih dejstev nislo sprejeli. V Svobodni Sloveniji je tedaj izhajala serija člankov dr. Marka Krežmarja o samostojni Sloveniji in s sošolcem, s katerim sem delil sobo, sva se o njih pogovarjala. On je pravil, da Slovenija sploh ne more biti samostojna, jaz pa sem dokazoval, da to pač mora biti – bilo je leto 1986. Vedno pa sem se čutil sprejetega in se v družbi teh nadvse veselih fantov res dobro počutil. S sorodniki pa – to so tipični Slovenci: malo bogatejši, skrbijo le zato, da imajo polne želodce in še nekaj kulture zraven. Dovolj so izobraženi, imajo tudi veliko srčne kulture, ampak v verskem smislu so pogani, približajo se tradicijam katoliške vere, ki jih niso poglobili, le ker se jim zdijo lepe. Nekako torej hrepenijo po veri, obenem pa zahajajo v vraževerstvo. Ne pristajajo na to, da je Kristus res odrešenik in da moraš zato tudi ti imeti do njega določen odnos in da iz tega sledi sprememba tvojega življenja, in da to postavi pod vprašaj ves materializem. To pa jim ne gre še v glavo. Počasi pa bodo že tudi to doživeli.

Kako pa je prejšnja oblast gledala na argentinske Slovence v Sloveniji?

No, jaz sem bil enkrat povabljen na pogovor z upravnikom za tujce, ko sem prosil za vizum za večkratni prehod meje. Pogovarjala sva se o Marksu, o sv. pismu, pa o dejavnostih, ki sem jih imel v skupnosti. Rekel mi je, da sem sovražen element, prav tedaj pa so bili v Jugoslaviji papeževi atentatorji kot veliki prijatelji te države, tako sem mu rekel, da če so oni prijatelji te države, potem sem jaz nujno njen sovražnik. O Marksu sem trdil, da je zastarel, on pa, da je sv. pismo tudi. Jaz pa: staro že, zastarelo pa ne. Takoj je zaključil najin pogovor, razšla sva se prijatelj-

sko in niso me več klicali. Na meji mi niti niso delali težav. Bogoslovci pred mano so večkrat imeli težave, a se tudi oni niso bali. Tudi nekatere Argentine, ki so v tem času prihajali, so klicali, vendar pa je bil sistem že tako star, ali pa ljudje že tako samozavestni, da niso nič opravili. Vedno so klicali le starejše ljudi, zadnje čase pa sploh nobenega.

Za tiste, ki pridejo sem, je velik šok, da vsi govorijo slovensko, čeprav s tujkami. Ne vem pa, kako se tu imajo. Nekateri se lahko dobro počutijo, drugi pa ne, odvisno je od okolja. Mi iz Buenos Airesa smo najbolj podobni Tržačanom, živimo v mestu, v okolju, kjer je polno Italijanov, približno 5.000.000 jih je. Zato se vedno počutimo najbolje v Trstu.

Misliš, da bo precej Argentinec ostalo v Sloveniji?

To je težko reči, gospodarski položaj igra veliko vlogo. Do zdaj sta prišli dve družini, ne vem če se bosta ukoreninili ali pa ne. Kar pa se študentov tiče, tisti, ki tu že dolgo študirajo, bodo gotovo ostali, tisti pa, ki imajo le enoletno štipendijo, se bodo vrnil. Ne vem pa, koliko ljudi bi lahko prišlo iz Argentine in se tu stalno naselilo, to preseljevanje se še ni začelo, mislim pa, da se bo kmalu moralo začeti v Argentini razčiščenje določenega položaja: tisti, ki zelo hrepenijo po Sloveniji, predvsem starejši, bodo morali prej ko slej sem priti z družinami vred, tam pa bo potrebno na novo zastaviti ves problem slovenstva, vso skupnost, ne več s tolikšnim hrepenenjem po Sloveniji, ampak drugače. To hrepenenje je sicer močno pri starejših, pri mlajših pa ne. Za mlajšo generacijo je domovina Argentina. Jaz sem Slovenec, ki ima domovino v Argentini. Zame je domovina, dom in imovina. Tam imam dom in pa imovino, kolikor je pač imam. Pogrešam Argentino, njene ravnine, njeno širino. Slovenija je majhna, zaprta, meglena, umazana...

Kaj pa tvoji načrti za prihodnost? Verjetno bi rad šel nazaj?

Ja, po tem, kar sem rekel, bi se dalo sklepati, da se bom vrnil nazaj. Ne vem. Sam še ne vem, kaj si želim, potem je tukaj tudi potreba Cerkve v Sloveniji, potreba slovenske Cerkve v Argentini in pa odločitev predstojnikov. Ko bom posvečen v duhovnika, bo vse že odločeno, vsekakor se pogovarjam s škofom o tem in tudi z drugimi, ki so sledili mojemu razvoju. Večkrat pa je tako: če vprašam za nasvet Argentince, mi reče, naj se vrnem v Argentino, Slovenec pa hoče, da ostanem v Sloveniji.

No, pa pridi kar v Trst, Andrej!

ČIKOLE ČAKOLE

Iskrene čestitke...

... novemu klubu mladih, ki so se otresli zatohlosti našega ožjega okolja in nazadnjaštva in se odprli svetu in najmodernejšim idejnim tokom! Te značilnosti novega kluba so jasno razvidne že iz njegovega imena: KUBA 59 (če kdo ni informiran, je leta '59 na Kubi prišel na oblast Fidel Castro!). Seveda pa ti mladi ne zanemarjajo niti svojih korenin in se v tem smislu izobražujejo s predavanji kot je n.pr. Zgodovina stranke Proletarske demokracije (v petek, 12. t.m.). Le tako naprej, mladina! Ni več dosti takih, ki bi bili pripravljeni žrtvovati svoj prosti čas za poglodbitev takih tem!

... vsem tistim primorskim Slovencem, ki niso dovolili, da bi kdo "posiljeval" njihovo podobo! Res, pohvale vredno! Samo posiljevanja nikar! Torej se pridružujemo pohvali Stojana Spetiča (PD 10. junija) in čestitamo vsem, ki "se zavedajo svojih idejnih korenin"!

... tistim 332 volilcem, ki so dali svojo preferenco slovenskemu kandidatu na listi PSI! Seveda ne čestitamo, ker bi jim bilo uspelo izvoliti ga, ampak zato, ker so tako silno dragoceni! Če je res, da je stranka porabila toliko težkih milijonov za volilno kampanijo v prid temu kandidatu, je vsak volilec vreden kak stotisočak! Torej čestitamo, da ima njihova izbira tako visoko ceno. Ubogi volilčki Slovenske skupnosti se lahko skrijejo!

... Milanu Kučanu, ki ima tako široko očetovsko srce, da je dovolil, da se mu med volilno kampanijo na njem zjoka zgoraj omenjeni slovenski socialistični kandidat in mu pokaže, kako so v Trstu "...obžalovanja vredne ločitve tudi med Slovenci." In razumevajoči očka Kučan je seveda odgovoril, da so podobne težave tudi v Sloveniji, kjer prihaja prav tako do ločevanj in gledanja v zgodovino... (PD, 5. jun.) Paralelizem je več kot na mestu! Če ne bi tržaški Slovenci gledali v zelo bližnjo, točneje aprilsko) zgodovino, bi morda celo izvolili socialističnega slovenskega kandidata... v veliko veselje Primorskega dnevnika, Milana Kučana in ...tržaških melonarjev!

LITERATURA

Ureja Sara Trampuž

Tihi septembrski dan

Mahala sem sestrični, dokler mi ni vlak izginil izpred oči in z njim tudi ona. Komaj tedaj sem opazila, da je bil peron prazen ali vsaj meni se je zdel tak. Tih septembrski dan se je nagibal h koncu. Na nebu se je prelivalo na desetine odtenkov vijoličaste barve.

Ta postaja me je spominjala na Pariz. Na njegove kavarne z okroglimi mizicami na pločnikih. Tudi tu, na postaji, je bila kavarna z mizicami na pločniku. A ljudje, ki so sedeli ob njih, so bili mrtvi. Niso živahno klepetali, se smejali. Ne. Ti ljudje so mrzlično prebirali časopis, pili kavo in gledali v prazno. Res, kot da bi bili mrtvi. Ta občutek me je navdajal z grozo. Hotela sem ven, na prosto, ven s postaje, ven iz tega morečega kraja. Hodila sem hitro. Torba mi

je enakomerno udarjala ob koleno, a nisem se zmenila za to. Še deset korakov, pet, bila sem zunaj.

Tedaj sem pomislila na Danjo na vlaku. Ko me je pozdravljala z okna, so se ji svetile oči. Njene velike modre oči. Mahala je kar naprej, brez premora. Obe sva vedeli, da naju to njeno skoraj histerično mahanje ne bo potolažilo. Obe sva vedeli, da mora domov, v svojo družino, in obe sva tudi vedeli, da se dolgo, predolgo ne bova več srečali. Bili sva preveč povezani, da bi se lahko ločili. Le zakaj nam je bilo usojeno, da se videvava tako malo, premalo! A morda sva se prav zaradi tega, ker sva živel tako daleč druga od druge, ljubili kot sestre.

Poljanka Dolhar
III. r. nižje sr. šole

Sedanji politični trenutek v Sloveniji v očeh mladih

Že več kot mesec dni je minilo, odkar je v Sloveniji prišlo v vladi do preobrata s pomočjo nezaupnice premieru Peterletu. Vlado Demos-a so zamenjali z novo, levičarsko koalicijo, ki vključuje tudi bivše vidne predstavnike stranke, ki je na vladi v Sloveniji imela 45-letni monopol. Sprašujemo se, ali niso tega volilci občutili kot nasilno dejanje. Pri zadnjih volitvah je namreč večina volila za koalicijo Demos, torej tudi za ključne točke njegovega programa – za odpravo komunistične ureditve in njenih posledic. Tudi ob teh dogodkih je skušala večina časnikarjev vsiliti svojo resnico in se pri tem poslužila tudi netočnih podatkov (npr. da je za Italijo tak radikalni zasuk v vladi nekaj popolnoma vsakdanjega in da tu pogosto prihaja do takih zamenjav strank na vladi).

Zanimalo nas je, kako stranke, ki so bile potisnjene v opozicijo, preživljajo to obdobje, ki je zanje lahko tudi zelo produktivno. Tega si tudi iskreno želimo, saj si nadaljnje demokratizacije v Sloveniji brez njih ne moremo predstavljati.

Za kratek pogovor po telefonu smo izbrali mladinski komisiji dveh strank, ki sta za razvoj Slovenije v zadnjih dveh letih že veliko pripomogli: Krščansko demokratsko stranko in Narodno demokratsko stranko. To sta tudi stranki, ki dobita v javnih medijih žal zelo malo prostora.

Krščanski demokrati

Odgovarja Primož Bulc

Kako mladi Krščanski demokrati ocenjujete trenutni politični položaj v Sloveniji s posebnim ozirom na zadnje dogodke (nezaupnica Peterletu) in njihove posledice?

Glede na to, da si je g. Peterle v tujini v dveh letih pridobil močno zaupanje in navezal mnogo koristnih odnosov, medtem ko je doma z zrelo gospodarsko politiko preprečil mnogo stečajev podjetij, hkrati pa omejil inflacijo in padanje gospodarske moči, je za Slovenijo padec Peterletove vlade gotovo zadovoljanje. S stališča stranke Krščanskih demokratov pa je padec Peterleta po eni strani tudi koristen, saj si je s tem stranka pridobila moža, ki ji bo v času pred volitvami v veliko pomoč.

Glede na to, da nimate dostopa do medijev v enaki meri kot levičarske stranke ali ste dobili druge načine, da se oglašate v slovenski javnosti in da prodirate med ljudi?

Po padcu Peterletove vlade nam je dostop do večine medijev še bolj zaprt, vendar pa ta problem rešujemo z dobro organiziranostjo po terenu. Pri nas se temu pravi, da bomo morali večino informacij prenesti "peš".

V primeru, da bodo za vas volitve uspešne, ali se lahko zgodi, da vas zopet druge stranke izpodrinejo?

Če nas po volivah ponovno izpodrinejo, pomeni, da uspeh stranke ni bil dober.

Kako reagirate na etiketiranje s strani tistih, ki vas hočejo postaviti v

slovensko desnico, glede na to, da ima pojem desnica tudi na evropski politični ravni negativen predznak, in zakaj nekateri nanj pristajate?

Vse parlamentarne stranke v Sloveniji se imajo za sredinske. Krščanski demokrati smo prepričani, da bo čas in način delovanja stranke pokazal, kdo deluje kot stranko ekstremne desnice, ker ima v slovenskem političnem prostoru predznak ekstremna desnica ali levica negativni prizvok in odbija volilce.

Ali imate v svojih programih tudi načrtno ustvarjanje in vzgajanje mladih političnih kadrov? In na kakšen način?

Za politično izobraževanje delamo na projektu politične akademije J. E. Kreka, kjer naj bi se šolali mladi in starejši. Problem v Sloveniji je ta, da so vse generacije, kar se tiče političnega izobraževanja, mlade in neizkušene, zato je težko govoriti samo o vzgoji mladih kadrov.

Narodni demokrati

Odgovarja Peter Valasko

Kakšna je vaša vloga opozitorjev vladi in kakšne politične programe imate za bližnjo prihodnost?

Narodna demokratska stranka je desno-sredinska stranka moderno konservativne usmeritve. Je odprta, konstruktivna stranka, ki se zavzema za uresničevanje nacionalnega interesa na racionalni podlagi. Nismo usmerjeni v uveljavitev ožjih stanovskih ali svetovnonazorskih interesov, ampak programske širši, vključujoči.

Kot opozicijska stranka se zavzemamo za novo koalicijo desnih in sredinskih strank in za učinkovit nastop na volitvah. Aktivno se že pripravljamo in oblikujemo politično strategijo, volilni štab in tehnično podporo.

Ali so vam prejšnje politične izkušnje (nezaupnica Peterletu, onemogočanje, oz. oviranje delovanja prejšnje vlade v skupščini s strani bivše opozicije, moč medijev in psevdopripravljenosti pri instrumentalizaciji javnega mnenja...) narekovele drugačno politično gledanje in vam sugerirale drugačne politične strategije? In ali so oblikovali zavest o nujnosti, da je treba širiti med ljudmi politično kulturo?

V prejšnji vladi je bilo marsikdaj res težko delovati, saj je bila zelo pisana. Skoraj ena polovica stare vlade je ostala v večini in prav ti so večkrat blokirali učinkovitost in odločnejše delovanje vlade. Mediji so seveda bistveno pripomogli k minimiziranju dobrih potez prejšnje vlade, še posebno njenega premiera. Vsa ta dejstva prav kličejo po nujnosti dviga politične kulture. Vendar tega naša stara in nova levica ne more in niti noče. Zato morajo zveste stranke Demosa še naprej opravljati težko pionirsko delo nosilca politične kulture na Slovenskem.

Ali gojite stike s sorodnimi organizacijami v Evropi in kakšni so vaši odnosi s sorodnimi zamejskimi političnimi organizacijami?

Dobro sodelujemo z avstrijsko Ljudsko stranko, imamo pa tudi stike z drugimi evropskimi strankami desno-sredinske usmeritve. Vložili smo prošnjo za vstop v Evropsko demokratsko Unijo, ki je internacionalna konservativnih strank. V Italiji dobro sodelujemo s Slovensko skupnostjo in si želimo te odnose še poglobiti, v Avstriji pa s Koroško Enotno Listo.

Ali delujete med mladimi: v šolah, univerzah, med delavci...?

MLIN (Mlada Iniciativa) si prizadeva, da bi v svojo sredo pritegnil čim večje število mladih, bodisi študentov kot delavske mladine, ki so ji blizu cilji stranke. Mlade skušamo uvajati v odgovorno politično delo, da jim nudimo možnost za izobraževanje in usposabljanje za nastope v javnosti in da razvijajo govorne spretnosti. Sami prirejamo ali se udeležujemo seminarjev, srečanj, (npr.: v okviru D.E.M.Y.C.-a, (mladinska komponenta internacionalne konservativnih strank), okroglih miz, javnih nastopov in polemik. Z vsem tem skušamo v mladih spodbujati željo po resnični demokraciji v Sloveniji. Prav mladi so poklicani, da uresničujejo demokratizacijo na nove načine.

M.L. in A.P.

Novomeška pomlad in Marij Kogoj

Beseda in glasba se dopolnjujeta – 2

Dogajanje v Novem mestu pred in med vojno

Najbolj jasen pečat pa je slovenski umetnosti zadalo Novo mesto. Vrenje se je začelo že v letih 1910-1914, med vojno je bilo pretrgano, vrh pa je doseglo v letih 1920-1925, zato lahko imamo za enovito gibanje bodisi vrenje pred vojno bodisi tisto po vojni.

Voditelj novomeškega preporoda pred vojno viro je bil Ivan Endlicher, ki je v nemal med novomeškim dijaštvom narodno zavest v boju zoper avstroogrske tiranijo. Ko so odjeknili strelji v Sarajevu, so se zvrstile hišne preiskave, za katere so bili prvi na vrsti prav prepovedovci (Guzelj, Lobe, Markič).

Ko je leta 1915 Italija stopila v vojno, je bila belokranjska železnica posrednik za premike iz srbskega in ruskega bojišča na italijansko bojišče. Tako je Novo mesto postalo sedež rezervne madžarske vojne bolnišnice, ki je zasedla tudi novo gimnazijsko poslopje. Po navodilih oblasti je moralo prebivalstvo s patriotskimi vzkliki pozdraviti avstroogrske čete, nekateri ugledni meščani so v svoji hlapčevski poslušnosti in s pretiranim navduševanjem žalili slovenski narodni ponos. Iz svojega nagiba so se jim prepovedovci odločno postavili po robu.

Novo mesto je dobivalo vedno bolj podobo vojnega zaledja. Oko postave je moralo kaj kmalu spoznati, da tli v mladini podtalni odpor, posebno v gimnazijskih profesorjih Markiču, Majcnu in Škerlju. Zato je okrepila svojo oblast. Nad mesto je legla težka mora, vedno bolj sta se oglašala strah in glad. Sledil je triumf ekspresionizma, ki se je izkazal kot odgovor na to stanje, saj ni bilo več mogoče poveličevati negibne, zaokrožene idile, temveč je vse to dogajanje zarezalo v sredino življenja, v trpljenje posameznika in človeštva.

V tem okviru je Podbevšek skupaj s svojimi (Jarc, Puc, Mušič, Skalicky, Jakac) v Novem mestu prirejal t.i. "soareje", ki so na meščane učinkovale kar se da prevratniško. Rezultat teh sesta-

janj so bila Podbevškova pisma v Ljubljanskem zvonu in zbirka pesmi Žolta pisma (1915).

Revolucionarno gibanje se je med novomeško gimnazijsko mladino okrepilo ob koncu vojne, potem ko so ob majski deklaraciji znatno popustile spone režima, toda se je še razplamtelo po vojni pod vplivom oktobrske revolucije. Ob takratnem splošnem vrenju so bili sestanki kar v gimnaziji, čeprav tega ravnateljstvo ni rado dovolilo: pobudnik in ideolog je bil omošolec Fran Herman. Kasneje je prišla prepoved nadaljnega javnega sestajanja.

Konec vojne in prvi začetki novomeške pomladi

Ob koncu vojne je mesto zaživevalo. Domov so se vrnili povratniki iz vojske in z njimi tudi nekateri drugi, ki so nameravali nadaljevati višješolski študij. Ti so vnesli v zapuščeno Novo mesto nov zanos politični manifestativnosti, ki je odsevala posebno v boju za Koroško, kakor tudi odločno, skoraj revolucionarno usmeritev na umetnostnem področju. Med njimi so bili Jakac, Cvelbar in Podbevšek, ki so močno vplivali na novomeško kulturno življenje. Po njih je bil kmalu vzpostavljen stik z naprednimi umetnostnimi gibanji doma in po svetu. Ta prepoved je načel provincializem, povezal med seboj razna kulturna gibanja in poiskal stik s svetom, zato ga je treba vzeti celovito in v vseh razsežnostih, postaviti ga je treba v okvir velikih družbenih premikov, brez katerih bi sploh ne prišlo do tega trenutka. Naslednje, 1919. leto, je bilo v vsakem pogledu razgibano, navznoter pa bogato s spoznanji. Boj za Koroško je razvnel domoljubna čustva, padle so pregrade, ki so ločevale mladino. Glavni trg je zaživel. Močno so razgibali duhove Podbevškovi literarni večeri, ki so vsebovali recitacije Podbevškovih futurističnih pesmi in razpravo.

Pomen Primorske

Vodnjak pa, iz katerega je vrelo to življenje, je bila Primorska, ki je bila naj-

bolj prehodno področje in odprto novostim. Tu sta dve osebi spoznali Theodora Daublerja (1876-1934), nemškega ekspresionista, ki je nekaj časa živel v Trstu. To sta bila Ljubljancan Josip Vidmar in tržaški ekspresionistični pesnik Silvester Škerlj (1924 pesniška zbirka Stopnice v stolpu), ki sta ponesla nemško kulturo v Ljubljano in Novo mesto (1919).

Tako se je ustvaril trikotnik Gorica, Trst, Novo mesto, pri katerem je imela levji delež Gorica, saj so tam delovali ekspresionisti in futuristi (npr. Boccari-ni). V Trstu pa je delovala skupina učiteljev, pri katerih je sodeloval tudi Ivan Grbec, skladatelj, ki je s svojo glasbo vplival na Kogoja. Velikega pomena je bilo tudi dejstvo, da so tržaške slovenske revije dodeljevale pomembno mesto tudi francoskim futuristom in ekspresionistom.

Novo mesto

Za razvoj napredne misli med novomeškim dijaštvom je bila velikega pomena Prosveta, ki je bila ustanovljena sredi leta 1919. Zrasla je iz osnov Dijaške zveze, skupine naprednih gimnazijcev, ki so se zbirali okrog Hermana. Ker pa je Prosveta obšla politične ostri-ne, so se ji pridružili še nekateri dijaki iz katoliških vrst. Kasneje pa je gimnazijsko ravnateljstvo prepovedalo njeno delovanje in skupina je prestopila v ilegalo. Njen ustanovitelj je bil Lojze Mušič. Ker se je skupina zavedala, kako nesmiselna je delitev v liberalce in klerikalce, je poiskala stike z literarno usmerjenimi tovariši v katoliški dijaški organizaciji.

(dalje prihodnjič)

**Vsem bralcem
in sodelavcem
Rasti želimo
vesele počitnice**

II. Draga mladih

“Med kariero in domom”

ob taboru mladih

od 2. do 4. septembra 1992

Študijski dnevi Draga, ki jih vsako leto prireja na Opčinah pri Trstu Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta, se lahko ponašajo z dolgo tradicijo. V letih, ko je v Sloveniji vladal avtoritarni režim, je Draga enkrat letno združila veliko število demokratično usmerjenih javnih in kulturnih delavcev ter intelektualcev ter jim nudila enkratno priložnost soočanja.

Danes, ko je situacija v Sloveniji spremenjena in se mnogi sprašujejo in dvomijo o aktualnosti dnevnov Draga, se je skupina mladih s konkretno pobudo jasno izrekla o pomembnosti in ne-nadomestljivosti tega srečanja. Sprožili so zamisel, da bi podobno srečanje organizirali sami po meri, okusih in potrebah mladih.

Začetek Drage mladih sega v lansko leto in se je odvijala od 28. do 30. avgusta v parku Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu. Pripravili so jo mladi na Tržaškem in srečanje je privabilo lepo število mladih iz zamejstva, Slovenije in zdomstva.

Program I. Drage mladih je bil raznolik: nastop kantavtorja Adija Smolarja, pričevanja znanih osebnosti o sebi in

svojem delu (Iva Žajdele, Jane Hosta, Andreja Rota). Predavanje Veljka Rusa in igra KD iz Nabrežine sta sicer odpadla, vendar je udeležence razvedril ples in družabni večer, pri katerem je sodelovala skupina Shalom iz Ptuja. Tabor se je zaključil s predavanjem dr. Ivana Štuhca.

Mladinski tabor I. Draga mladih je bil vsekakor pester in zanimiv. Ob koncu smo si bili mladi edini in ugotoviti, da potrebujemo tako srečanje, ki bo po eni strani priložnost, da vzpostavimo stike in postavimo temelje za prijateljstvo med sovrstniki z Goriškega, Koroške, Tržaškega, iz Slovenije in tudi zdomstva, po drugi strani pa takšno srečanje želi dati mlademu človeku informacije, ki bi bile koristne za njegovo kulturno in politično formacijo, ko želi biti aktivno vključen v gradnjo nove demokratične družbe. To torej pomeni aktualno, konkretno tematiko, skupno življenje in diskusije ter družabnost – skratka živahno in originalno srečanje.

Letošnje Drago mladih – “Med kariero in domom” organizira Medškofijski odbor za študente. Srečanje bo potekalo od 2. do 4. septembra v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, Italija.

Medškofijski odbor za študente
v sodelovanju z
Mladinskim odborom
Slovenske prosvete

prireja

II. Drago mladih

“Med kariero in domom”

od 2. do 4. septembra 1992
v Finžgarjevem domu (Marijanišču)
na Opčinah, Italija

Spored:

sreda, 2. 9.

- ob 17.00 g. Uran, dekan šentviške dekanije: uvodno predavanje, ki bo nakazalo teme srečanja “Med kariero in domom”
- ob 20.00 dramska uprizoritev amaterskega gledališča

četrtek, 3. 9.

- ob 10.00 okrogla miza: “Etika in podjetništvo” - gostje bodo priznani in uspešni podjetneži, ki kljub poslovnemu uspehu verjamejo v etiko in vero
- 14.00 izlet po tržaškem Primorju
- 20.00 nastop zanimive osebe in družabni večer

petek, 4. 9.

- ob 10.00 pričevanje “Križa zakona” - dva para, en že poročen in drugi, ki se šele pripravljata na poroko, nam bosta povedala kaj več o svojem življenju v dvoje oziroma o svojih težavah v skupnem življenju in njihovem reševanju
- po kosilu zaključek

Cena udeležbe vseh dni bo javljena kasneje, v informacijo: znašala bo okoli 20.000 ITL v tolaški protivrednosti in se plača na kraju samem.

Prevoz po lastni izbiri - do Opčin pelje vlak.

Informacije in prijave: Medškofijski odbor za študente, Jurčičev trg 2, Ljubljana, tel. 211-136 in 223-864, Slovenska prosveta, ul. Donizetti 3, tel. 040/370846.

Posnetek z lanskega prvega tabora mladih. Predava Andrej Rot, ob njem sta Štefan Pahor in Breda Susič

Zakaj umreti po lastni volji

Samoomor v luči strokovnih analiz in izkustev

Uvodna misel

Vsak človek ima v prvi vrsti pravico do osebne varnosti, do enakosti pred zakoni, do primernih življenjskih pogojev, do intimnosti zasebnega življenja, do dela, do zdravstvenega in socialnega varstva, do svobode mišljenja, govora in veroizpovedi. Predvsem in najprej pa ima vsakdo PRAVICO DO ŽIVLJENJA.

Tega se moramo zavedati vselej, še posebno, ko imamo opraviti z osebo, ki se skuša svojemu življenju odreči, ker se je osamljena znašla pred nerešljivim problemom. Nema lokrat se opravičujemo z napačnim pojmovanjem osebne svobode in demokratičnosti družbe, češ da se v svobodno življenje posameznikov ne smemo vmešavati. To pa je pogosto le odraz naše rmeoči, zadrege, v najslabšem primeru celo nekakšnega hinavstva.

Družba v svojih socialnih in zdravstvenih komponentah ima ne le pravico, marveč celo dolžnost, da štiti življenje, tudi samomorilčevo, dokler je še čas in so še možnosti. Ne gre le za reševanje posameznikov, marveč tudi za zajezovanje samomorilskega pojava. Priznavanje "pravice do smrti" vodi v etično nevtrarno pozicijo, to pa objektivno šibi vrhunsko načelo o pravici do življenja.

Definicija samomora

Samomor je zavesten oz. nameren umor samega sebe, največkrat zaradi obupa, nerešljivega položaja ali zaradi omračitve zavesti. Po Freudu je samomor celo podzavesten umor. Samomor je destruktiven impulz, ki se ne obrne navzven, marveč navznoter, pravi Joachim Flescher, ki ugotavlja še tole: samomor je lahko skrajna posledica podzavestne težnje po kaznovanju samega sebe zaradi kake nepriznane ali pa v podzavesti odrinjene krivde. Isti psihoanalitik meni, da je vzrok za samomor skrajno neugodno razmerje med Erosom in Tanatosom – to je med silnicami ljubezni in življenjske radosti na eni strani ter med silnicami smrti, umikanja, melanholije na drugi.

Med važne **vzroke** za samomor (o povodih bo govor kasneje) spadajo v

še otroško dobo segajoča negativna doživetja, zlasti pomanjkanje afekta, razrvana družina, ipd. Samomor je zaključek navadno zelo dolgotrajnega procesa, povezan pa je tudi z genetskimi dejavniki, ki vodijo v depresijo.

Na splošno velja, da je samomorilec v bistvu bolnik. Za smrt se odloči v mejni situaciji stiske, tu smo pa že v sferi zmedenosti. V razumu nastane kratek stik. Dejanje, ki sledi je smrt, ta pa nikakor ni moralni zločin (Trstenjak). Pri popolni zavesti se človek navadno ne odloči za smrt. Videli bomo pa tudi izjeme.

Statistika in analiza

POGOSTNOST samomorov je vezana na razne dejavnike, kot so: značaj neke skupnosti (naroda), družbeni in gospodarski pretresi, klima in letni časi (največ samomorov je med koncem pomladi in začetkom poletja).

SPOL: Več samomorilcev je med moškimi kot med ženskami. Razmerje je približno 3:2, po drugih izsledkih 4:1.

Letošnje jurjevanje tržaških skavtov in skavtinj je bilo v nedeljo, 26. aprila, na gmajni med Mavhinjami in Prečnikom. Tako je trenutek praznovanja ovekovečil fotograf

Za neuspele samomore pa je razmerje približno obratno.

STAROST: Glavnina uspešnih samomorov je med 50. in 60. letom, večina POSKUSOV pa je med 25. in 30. Narašča samomor med doraščajočo mladino; med otroki je skoraj redek.

STAN: Med samomorilci je več poročenih pod 20. leti in manj samskih nad 20. V manjšini so osebe, ki imajo otroke: govorimo o zaščitni vlogi družine.

Štiri spoznaja suikidologije

1) Pri človeku, ki se odloči za samomor, ne igra vloge le en duševni pritisk, marveč niz okoliščin. Odločilna je najprej človekova osebnost. Kdor je šibkega značaja, nagnjen k pesimizmu, žrtev duševne ali manične bolezni, kdor živi ali se je formiral v neprimernem družinskem okolju, ta je večji kandidat za usodni korak. Tej osnovni predispoziciji pa se negativno pridružujejo še druge morebitne okoliščine: že omenjeni letni čas, politični in ekonomski faktorji, šolski neuspehi, družinski in zakonski spori, odnos družbe do samomorilstva (obsojanje, indiferenca, strpnost, povečevanje).

2) Človek se za samomor ne odloči v enem hipu. Bolj kot zavestna odločitev je usoden nenaden povod, ki deluje kot kaplja čez rob, ko je mera stiske polna. Človek, ki je bil v afektu prizadet in ranjen v otroški dobi, se zlomi ob kasnejši nenadni travmi na tej ravni. Pri tem je najhujše, da neznosno občuti zapuščenost in osamljenost.

3) Človek je v trenutku pred usodnim korakom **osamljen** ali pa vsaj misli, da je to – kar pa je zanj isto. To pa nam odpira možnost, da samomor preprečimo s tem, da mu zapolnimo čustveno praznino – če imamo to srečo, da smo pravočasno prisotni in poučeni o dogajanju.

4) Zmotno je misliti, da je samomor načrtovana smrt. Gre namreč predvsem za podzavestni klic na pomoč, oziroma je kljub vsemu marsikdaj poslednja samoohranitvena gesta. Tako je treba pojmovati dejanje, ki ga površneži ocenjujejo kot teatralično.

(dalje prihodnjič)

Možne nevšečnosti...

Ženska lahko ugotovi na razne načine, da je zanosila. Morda je prvo znamenje sam občutek, da je res noseča. Drugo zgodnje znamenje je utrujenost - zaspanost, ki se pojavi ob kateremkoli času dneva.

Izostanek menstruacije je klasično znamenje, vendar je treba pomisliti, da ga lahko povzročajo tudi drugi dejavniki (huda telesna bolezen, močan duševni stres ipd.); včasih pa se ob nosečnosti pojavi blago mesečno perilo, ki nas nekoliko zmede. Če slutimo, da smo noseče, moramo vse to upoštevati in si morda pomagati z zelo preprostim testom, ki ga opravimo šele dva tedna po prvem dnevu izostanka mesečnega perila. Ta test dobimo v katerikoli lekarni, zanj ni potreben zdravniški recept. Drugi tip t.j. laboratorijski test seča opravi ginekolog. Obstaja še ginekološki pregled, kjer zazna ginekolog zmečkanje rodil in povečanje maternice. Takšen pregled

zarodku ne škoduje, opravijo pa ga v ambulantni. Pred osmimi tedni nosečnosti ni zanesljiv, pozneje pa je zanesljivost 100%.

Velika nevšečnost je takšna ali drugačna slabost, ki jo včasih spremlja bruhanje. K sreči so redki primeri, ko trajajo te težave dlje kot prve tri mesece. Slabost premagujemo tako, da jemo pogostejše manjše odmerke hrane in se izogibamo jedi ali vonjev, ki nam zbujajo slabost ter ližemo bombone pepermint ali grizljamo suho sadje ali kekse. Tudi počitek nam pomaga proti tej nevšečnosti. Zdravnik nam bo vsekakor nerad predpisal kakršno koli sredstvo zoper to slabost.

Prav nenavadno je, da so prav ženske, ki jih v prvih treh mesecih nosečnosti pestita slabost in bruhanje, istočasno zmeraj lačne. Hrana sicer omili občutek slabosti, vendar nam tudi po njej ni prijetno. Slabost se pojavi ob kateremkoli

času dneva in včasih traja ves dan, zato ugotovimo, kateri so naši "dobri" trenutki, in si takrat pripravimo obroke in prigrizke.

Spremenjen okus in nagnjenost do določene hrane sta lahko prav znamenja nosečnosti, ki se lahko pojavita še preden izostane menstruacija.

Včasih ženske že teden dni po spočetju občutijo pogostejše tiščanje na vodo, to se čez nekaj tednov spet normalizira.

Tudi na dojkah lahko opazimo spremembe. Telo se že samo pripravlja na hranjenje novorojenčka.

Vse prej naštetе nevšečnosti izginejo po tretjem mesecu. Nosečnica stopi v novo obdobje, ki je zanjo najlepše. Njena postava in videz se sicer spreminjata, vendar se dobro počuti, spet je polna energije. To je čas, ko se lahko spusti v raznorazne priprave na prihod novorojenčka.

Molitev za slovenski narod

O Bog, ki edini vodiš in vladaš narode, poglej milostno na Tebi vdani slovenski narod. Po zasluženju Tvojega Sina, našega Gospoda in Učenika Jezusa Kristusa, ki je svoj narod zelo ljubil, hkrati pa poklical pod svoje okrilje vse narode sveta, podeli slovenskemu narodu mir, edinost in svobodo. Marija Pomagaj, Kraljica Slovencev, izprosi pri svojem Sinu slovenskemu narodu milost, da Te bo mogel nemoteno častiti in hvaliti. Vsi sveti slovenski škofje in duhovniki, mučenci in mučenice, redovniki in redovnice, ki ste Slovence k Bogu vodili, prosite za slovenski narod. Amen.

ZARJA 1-2, 1992

LITERATURA

Ureja Sara Trampuž

Biti mlad je lepo, a tudi težko...

Same besede. Primerne za šolsko nalogo, seveda. Ob takem naslovu lahko napišeš pisatelja vreden spis, profesor bo z rdečim svinčnikom napisal 10, in vse se bo končalo pri tisti številki. Svet bo pa ostal takšen, kakršen je bil prej in tvoj spis bo utonil v morju nepomembnih besed. Teh je pa dan za dnem več, ljudje se v njih zgubljajo, pijani so od samega hinavstva in navidezni resnic. In vendar, vsi govorijo o mladih in mamilih, o osamelosti, o tem in onem... kaj pa sploh vedo o življenju?! Kdaj pa so se dotaknili "pravih" ljudi, takih, ki živijo, ne vedoč, ali bodo jutri kaj spravili v želodec, ali bodo jutri sploh zagledali luč sveta?!

Rad bi njim vsem nekaj povedal: samo skozi okno pogledite in boste videli to, kar lahko jaz občudujem samo nekaj minut na dan - ko nas pospremi na dvorišče. Ena sama je razlika med vami in mano: vaša svoboda se konča

tam, kjer se začne svoboda drugega, moja se pa konča pri tistih železnih vratih, ki so samo tri metre oddaljene od mene.

Seveda je težko biti mlad... še posebej, če imaš okoli sebe takšne ljudi, kakršni ste vi, dragi gospodje, ki sedite na mehkih in visokih stoli in odločate o naši usodi! Koliko mladih življenj boste še strli, s prepričanjem, da je to do družbe in države pravično?! Zaradi vas, ki ste me brez vsakršnega pomisleka poslali v pogubo, ugaša moje življenje v tej vlažni in tesni sobici. Ne da bi vedel zakaj, ne da bi bil kaj storil.

To naj bi bila torej Pravica?! Ne, to je samo tisto, kar dokazuje, da Pravica nikakor ne obstaja.

Ozri se sedaj okoli sebe, svobodni človek, ki to poslušáš, in vdahni zrak, ki te obdaja. To je svoboden zrak. Zaman se boč trudil, da mi ga opišeš, in zaman se bom trudil, da si ga predstavljam. Zato ne piši več lepih besed, ker ti to zapoveduje profesor, ampak ker bi s tem rad povedal nekaj, kar ti leži na srcu in česar se ne sramuješ.

Sara Baldè - I.kl.I.